

SLOVENE

Glas inzeratov:
Enostopna petna vrsta mal
oglas po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2-50, posilna lit.
po Din. 4-.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
Zagreb 39.011, Sarajev 7583, praške in dunaj. 24.797.

51 tigrov.

Belgrad, 3. okt. 1923.

»Stanje putova u Srbiji danas je tako da se baš u samome narodu javlja misao da se putovi oprave pa makar i kulukom. — Ako po sili okolnosti moramo da govorimo o kuluku i da ga primimo u načelu, onda treba učiniti — — —, da se učini koliko moguće pravičnijom.« (Iz govora demokratskega prvaka dr. Voje Veljkovića v generalni debati o dvanajstih dne 27. junija 1923. Glej stenografske beleške Narodne skupščine str. 872.)

V hiši, kjer imajo obešenca, ni dobro govoriti o obešencu samem. Naši demokratje tega takta ne poznajo. Vzroka bi imeli dovolj, da bi o kuluku ne govorili. Ker je kuluk postal v zadnjem času stalna rubrika v njihovem časopisu in ta predmet resnično s priznanja vredno lažnivostjo obdelujejo, ne bo odveč, če tudi mi o tej stvari zopet par strani napišemo.

Demokratje imajo v zbornici 51 tigrov, kakor bi v žargonu »Jutra« imenovali demokratske poslance. Med temi tigri so eni večji, drugi manjši tigri. Gotovo je to, da zavzema med velikimi tigri v demokratskem poslaniškem klubu najodličnejšo vlogo dr. Veljković. Ko je bilo treba, da se demokratski tigri z vso besnostjo vržejo v boj proti kuluku, je vstal v finančne modborov dr. Veljković in se je izjavljal za kuluk: Tako lepo je govoril vladi na srce, da so se ministru za zgradbe, Uzunoviću, kar oči lesketale in se je začel domišljati da vpeljejo s kulukom velezaslužno ljudsko delo. V finančnem odboru se pa žalibog govori ne zapisujejo in tako bodoči rodovi ne bodo mogli čitati liberalno-demokratske vneme za kuluk in kulučenje. Pa »Jutro« veruje samo na pisano besedo in bo morda tajilo, da Veljković ni tako vnet častilec kuluka, kakor je pogumen tiger v demokratski armadi. Dr. Veljković, demokratski velmož, vodja in kapitalist, kar mora vsak pravi demokrat biti, je bil previden, zato je hotel, da bodo tudi pozni potomci vedeli, kako so iz ljubezni do uboga ljudstva priporočili visoki vladi, naj mu »natereti« blagoslov kuluka, in je nastopil tudi v javni seji skupščine prav po tigersko za kuluk in njegove blagodati. Njegove besede so se zabeležile, natisnile in se bodo ohranile zanamcem v poveličanje demokratske lažnivosti in tigerske po-plevnosti.

Gospodin Veljković je torej rekel, da ljudstvo samo hoče kuluk, ker hoče boljše »putovec«. Gospodin Veljković je dalje rekel, da je on v načelu za kuluk, ker so peč razmere in okolnosti take, da je potreben kuluk. Tako je govoril demokratski tiger. Kaj so pa rekli klerikalni tigri? V oddvojenem mišljenju Jugoslov. kluba beremo: K členu 22. (člen o kuluku) zahtevamo, da se v celoti izbriše. In klerikalni tiger dr. Hohnjec je govoril sledeče: Kuluk je bil signatura fevdalne dobe z osebo in lastninsko nesvobodo poedinega Sloveka... Kuluk nima ničesar skupnega z socialnim zakonom o delu, da mora vsak član produktivno ali socialno koristno delati. V pokrajinah s komplicirano strukturo, kakor so prečanski kraji in osobito Slovenija, pa je (kuluk) nemogoč. — Jugoslovanski klub je poslal v zbornici še tri druge govornike v boj, — prav toliko, kolikor je bilo po poslovniku mogoče dopustno, da so govorili proti kuluku in zahtevali vsaj za Slovenijo izjemo. In vseh 21 poslancev je govornikom sekundiralo prav po tigerskoc in niso mogli uspeti, tudi s tem ne, da bi bila izvzeta Slovenija. V Belgradu so namreč rekli, da so Žerjav, Pucelj in demokratski tigri napravili centralizem, z njim dali vso moč Belgradu v roke, ustvarili enoten center postavodaje, kjer se delajo postavave za vse kraje po istem kopitu. Belgrad ni kak kranjski deželni zbor, tako so rekli, nam so dali Žerjav in Pucelj pravico, da vam, mi Srbi, »namuramo« s postavami in zakoni to, kar je za nas, Srbe, prav; če je tudi vam prav, je nam vseeno. Mi merimo potrebo in ko-

rist po srbskih gospodarskih razmerah, in za nas, Srbe, je kuluk koristen in potreben, kakor je zatrdil celoten radikalni klub in velmož demokratskega kluba, v katerem sede Hrvatje in Slovenci. In še nekaj so rekli. Če ste z aktivno pomočjo Žerjavovih in Puceljevih ljudi v državi vpeljali centralizem, ste morali vendar vedeti, da se bodo v tem ali onem zakonodajnem zboru delale postavave za celo zemljo. Zato smo se borili za centralizem in zato so nam pomagali Pucelj, Žerjav in njuni kompanijoni. Zato je bil kuluk za celo državo sklenjen tedaj, ko ste nam dali centralizem. In to in take postavave boste imeli tako dolgo, dokler bo centralizem v veljavi.

To je logika. Vse drugo, kar kleveče v onemogli jezi »Jutro«, računajoč na užaljenost in pohlevno dušo narodovo, je izliv političnega lopovstva; »Jutrovci« menijo, da je zanje prišel čas, da bodo z lažnjivim hujkanjem ljudstvo zopet speljali na pota, da se bo samo sebe teplo po zobeh in glavi. Hočejo zopet imeti leto 1920., ko se jim je posrečilo, da so ljudstvu temeljito zmešali glavo, tako da ni več znalo soditi o tem, kaj mu je v dobro in kaj v zlo, kaj v korist in kaj v nesrečo. Leto 1920. je bilo v zgodovini slovenskega ljudstva samo enkrat in se ne povrne nikdar več; nikdar več, gospodje centralisti. Sedanja generacija in naslednje bodo pa samo s kletvijo in zaničevanjem imenovali one slovenske izvrške, ki so mu naklonili leto 1920. in z njim centralizem.

To je prava historija kuluka in slovensko ljudstvo to historijo tudi v polni meri pozna. Tigrom v »Jutrovem« uredništvu se bo kuluk še bridko vtepal. Zagovarjali so ga v smislu svojega narodnega edinstva po svojem prvem velmožu, vpeljali so ga tudi v Slovenijo po centralizmu, ki so mu očete Žerjav in Pucelj.

Poslanci SLS so kuluk pobijali res z vztrajnostjo tigrov. V polnočni seji od 26. do 27. junija finančnega odbora, ko se je obravnavalo vprašanje kuluka, so izpolnili poslanci Žebot, Pušenjak in dr. Kulovec s svojimi govori skoraj vseh devet ur seje. Bili so preglasovani. V zbornici so vsi poslanci SLS naravnost rabiatno nastopali proti kuluku in so izzvali burne prizore, kakor se malokaterkrat vidijo v narodni skupščini. Enaindvajset tigrov SLS ni moglo zrušiti zakonskega predloga. Žerjavov in Puceljev centralizem je triumfiriral nad slovenskim ljudstvom. V zbornici je bilo tudi 51 tigrov demokratskega kluba; po našem računu je to skoraj trikrat enaindvajset tigrov. Kako da ta znatna »Jutrova« armada ni zrušila kuluka? Ali pomeni 51 manj kakor 21. Budalost naših liberalcev je zopet enkrat dosegla svoj vrhunec. Smešni so bili vedno, najbolj smešni so pa v svoji demagogiji in lažnivosti.

Predrznost naših liberalcev je pa za nas znamenje, da smo dosedaj v boju z njimi nastopali z rokavicami, obzirno in kavalirsko. Prijeti jih je treba zopet tam, kjer so najbolj občutljivi in ranljivi. Proti političnemu lopovstvu ni drugega zdravila kakor brezobzirni boj.

Revolucija v Turčiji.

Belgrad, 5. okt. (Izv.) Po vesteh iz Carigrada je v Turčiji na več krajih izbruhnila revolucija sultanistov proti kemalistom. Še pred proglasitvijo Turčije za demokratsko republiko so sultanisti vodili silno agitacijo proti kemalistom. Delni spopadi so se spremenili v pobune celih polkov. Pri Angori sta se spopadla dva polka, ki sta se v medsebojnem boju popolnoma uničila. V Angori so pričeli kemalisti odločno akcijo. Vrše se aretacije v množicah.

Angora, 5. okt. (Izv.) Po novi ustavi je turška država republika, ki ji bo načeloval za dobo 4—6 let izvoljeni predsednik. Zakonodajno oblast bo imela velika narodna skupščina, izvrševalno oblast vlada. Državni svet pa bo imel funkcijo senata.

Zaslužena kritika zakona o taksah.

OSTER GOVOR POSLANCA PUŠENJAKA PROTI REŽIMSKI KORUPCIJI IN ZAKONU O TAKSAH. — PUCELJEV KLUB HOČE OMOGOČITI ZAKON O TAKSAH.

Belgrad, 5. okt. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine se je nadaljevala načelna razprava o taksah. V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril poslanec Pušenjak, ki je podal obširno in podrobno izdelano kritiko zakona o taksah. Med drugim je dejal, da je izenačevanje zakonov v naši državi stalno na dnevnem redu, vendar se to izenačenje ne izvaja pravično, ker se prečanskim krajem vedno nalagajo nove krivice. Govornik je navedel več konkretnih slučajev, med drugim je omenil, kako je Južna železnica brez stvarnih razlogov prešla v državno upravo, da je bil takoj imenovan za generalnega ravnatelja Srb, da so se ustanovile sinekure za ljudi, ki nimajo niti pojma o železniških vprašanjih. Ako se bo tako nadaljevalo, bo postala tudi Južna železnica pasivna kakor je državna. V Mariboru so že dalj časa delavnice Južne železnice. Kakor hitro je bila Južna železnica prevzeta v državno upravo, je bil takoj v omenjenih delavnicah imenovan za ravnatelja Srbijane. Slovenci se čudimo takemu postopanju in smatramo to kot izraz nezaupanja, ki znači za nas žalitev. Mi nismo dali povoda za kako kuratelo. (Poslanec Sušnik: Ne rabimo srbske kontrole!) Nato je govornik navajal slučaj neenakega postopanja proti policij-

skim organom v prečanskih krajih. Policijski organi v Ljubljani so šestkrat prosili za povišanje dohodkov. V Zagrebu je bilo povišanje dovoljeno, v Ljubljani pa vlada ni dala policistom niti tega, kar jim je dolžna.

Nato je poslanec Pušenjak govoril o dvojni meri v postopanju vlade napram univerzam ter prešel na kritiko posameznih točk zakona in izjavil, da bo glasoval proti zakonu, ki ni niti administrativno dober niti pravičen.

Za poslancem Pušenjakom je govoril zemljoradnik poslanec Vojislav Lazić, ki je v daljšem govoru razložil stališče zemljoradniškega kluba in izjavil, da se zemljoradniki ne bodo udeleževali sej narodne skupščine, dokler bo na dnevnem redu zakon o taksah. Tako hoče Puceljev klub omogočiti vladi večino, ker njegov eksodus ne pomeni drugega, kakor oslabitev opozicije, ki bi spričo razpoloženja v radikalnem klubu napram zakonu o taksah, če bi bila kompaktna, mogla vreči vlado. Odkar je poslanec Pucelj vstopil v zemljoradniški klub, so opaža vladi prijaznejši kurz v zemljoradniškem klubu.

Razprava je bila nato prekinjena in se bo nadaljevala jutri.

Zahteve Nemcev v srednješolskem zakonu.

Belgrad, 5. oktobra. (Izv.) Danes popoldne je sekcija za srednješolski zakon nadaljevala svoje delo. Ker je bil minister za prosveto na seji ministrskega sveta, se je razpravljalo samo o predlogu Nemcev, ki se glasi: »V novih krajih pripada del ljudstva tudi narodnim manjšinam. Poleg že obstoječih šol se bodo odvijale tudi nove samostojne državne srednje šole z učenim jezikom posameznih narodnih manjšin, ki se bodo ozirale tudi na kulturne potrebe narodnih manjšin. Učitelji bodo iz narodnih manjšin, če ne bo dovolj teh, se bodo nastavile osebe, ki bodo popolnoma obvladale jezik narodne manjšine, poleg tega pa tudi imele razumevanje za kulturne potrebe manjšin pri vzgoji mladine.« Predlog ni bil sprejet. Tako je vlada odbila glavno zahtevo Nemcev, katero je obljubila izpolniti. Kaj bodo Nemci sedaj napravili, se še ne ve.

DR. KOROŠEC V CELJU.

Zagreb, 5. oktobra. (Izv.) Danes se je peljal skozi Zagreb načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, ki potuje v Celje na kongres Glavnega združenega saveza, čigar predsednik je on. Ob enem se proslavi v Celju tudi 60 letnica obstoja celjske Zadrzne zveze.

KOMBINACIJE O TAKTIKI HRSS.

Zagreb, 5. oktobra. (Izv.) Tukajšnje demokratsko časopisje poroča, da se bo dr. Korošec na povratku v Belgrad ustavil v Zagrebu in stopil v zvezo z vodstvom HRSS, da bi del Radičevih poslancev prišel 20. t. m. v Belgrad, da se vrže radikalna vlada. Vaš dopisnik je na merodajnem mestu zvedel, da te vesti širijo demokrti za namenom, da bi uplivali na Jugoslovanski klub, da bi ta deloval v tej smeri na HRSS, da se vrže vlada. Sploh so te vesti samo časnikarske kombinacije.

KONVENCIJA Z AVSTRIJO.

Belgrad, 5. oktobra. (Izv.) Danes se je konstituiral odbor za konvencijo z Avstrijo. Predsednik je dr. Marko Gjurčić, podpredsednik Vlado Andrić, tajnik Mita Dimitrijević.

RAZDELITEV TRGOV. MORNARICE.

Rim, 5. oktobra. (Izv.) Med Italijo in Jugoslavijo v Parizu zaključeno pogodbo glede razdelitve ladij trgovske mornarice biveše monarhijske laški parlament odobril

Predlogi Italije za reški sporazum.

Belgrad, 5. okt. (Izv.) »Trgovinski Glasnik« poroča, da najresnejši organi javnosti v Italiji pišejo, da je Mussolini predložil Jugoslaviji sledeče predloge: 1. Reka se združi z Italijo. 2. Luka Baroš z Delto pride pod suvereniteto Jugoslavije. 3. Na korist Jugoslavije se izvrši korektura meje med reško oblastjo in Jugoslavijo. 4. Jugoslavija dobi svobodno cono v reškem pristanišču. 5. Sklene se trgovska pogodba med Italijo in Jugoslavijo. — Ta vest še nima avtentičnega potrdila.

Rim, 5. okt. (Izv.) Z Reke poročajo, da je general Giardino ukinil carinsko mejo med Reko in Italijo.

Zmaga opozicije na Slovaškem

Praga, 5. okt. (Izv.) »Lidove Noviny« poročajo, da je pri volitvah za okrožne skupščine bilo izvoljenih na Slovaškem 135 opozicijskih in le 69 pristašev vladnih strank. Vlada ima sicer pravico imenovati v okrožno skupščino 10 svojih zaupnikov, a kljub temu je opozicija še znatno močnejša.

Nova nemška vlada.

Berlin, 5. okt. (Izv.) Glede sestave nove vlade poročajo, da prevzame dosedanj vodja kmetijskega urada von Oppel ministrstvo za prehrano, dosedanj minister za prehrano von Luther pa prevzame finančno ministrstvo. Ministra dr. Gessler in dr. Braun obdržita svoja dosedanja mesta. Na svojem mestu ostane tudi minister za zasedeno ozemlje dr. Fuchs. Ministrstva za pošto in za promet ostanejo nezasedena; njihovo vodstvo prevzame von Henrich kot generalni ravniatelj. Justično ministrstvo bo vodil dosedanj državni podtajnik v tem ministrstvu.

STRAJK V BEROLINU.

Berlin, 5. oktobra. (Izv.) Na cestni železnici je danes nenadoma izbruhnil velik štrajk. Družba je morala promet deloma ustaviti.

V Poruhrju so pričeli z delom.

Essen, 5. okt. (Izv.) V nekaterih tukajšnjih fabrikah so že pričeli s produktivnim delom. Premoga in koksa, ki leži v essenskem okolišču, ni mogoče odpeljati niti v zasedene niti v nezasedene dele Nemčije.

V Porenju zaprtih 15.000 Nemcev.

Gelsenkirchen, 5. okt. (Izv.) V 18 jeftnišnicah in kaznilnicah v Porenju je zapr-

Naznanilo o preselitvi

Vljudno naznanjam,
da se je moja tvrdka

J. Maček
preselila

največja zaloga oblek
za gospode in otroke

na Aleksandrovi cesti iz h. št. 3 na h. št. 12 v hišo Pokojn. zavoda
in se priporočam cenj. odjemalcem in p. n. občinstvu za nadaljnjo
naklonjenost, z zatrdilom najsolidnejše postrežbe.

Premog

— IZ RUDNIKA TRBOVLJE —

cement stalno v zalogi

pri H. PETRIČ, sedaj Gospodarska
cesta 16 — nasproti Kolizeja. 6262

PUH
in
PERJE

vedno v zalogi pri tvrdki

R. Miklauc

Ljubljana

KLAVIRJE in PIANINE

KUPUJEM. — Ponudbe z označbo cene,
marke, dolgotrajnosti in notranje konstrukcije
(t. j. da-li ima klavir znotraj okoli že-
lezno ali leseno ramo), naj se pošljejo na
S. F. ČOP, ZAGREB, Mrazovičeva ulica
št. 12, III. nadstropje. 6102

Vsakdo, ki želi res
dobro
damsko ali moško
obleko,

tudi po meri, naj ne zamudi prilike
oglasiti se v Zidovski ulici št. 5.

Brata Brunskole
Ljubljana.

VILLA DR. PEČNIK

Rogaška Slatina.

Zdravniška penzija, oddihališče, sanatorij.
Za notranje bolezni, za oslabele, za ka-
tarje pljučnih vršičkov. Obilna izvrstna
hrana. Krasna južna lega. — Prospekti!

Grafično podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica 24.

Najnovejša IZNAJDBA!

Brez kvarjenja blaga KEMIČNO SNA-
ŽENJE in vsakovratno BARVANJE
OBLEK.

ANTON BOC,

Ljubljana, Selenburgova ulica 6,
I. nadstr. Glince - Vič 46.

MIŠI, podgane, sjenice, ščurki
in vsa golazen mora poginiti, ako porablja
moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena
sredstva, kot proti nolisim in hlinim mišim
Din 7-50, za podgane Din 7-50, za ščurke Din 10, za
stenice Din 7-50 uničevalce moljev Din 8-50 — proti
mršesom Din 7-50, masilo proti nšem pri ljudeh
Din 4-50 in ščurki Din 4-50 — za nši v obliki in o-
rju Din 7-50, proti mršesu na sadju in zelenjavi
proti mravljam Din 7-50. Pošlila po povzetju
Zavoda za eksport „ARTES“ kem. laboratorij
M. Jünker, Petrinjska ul. 3. Zagreb 39.
Trgovcem pri večjem odjemu odpuš.

Parna žaga Fran Ravnikar

mesni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne
vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Naznanilo.

Slavnemu p. n. občinstvu in mojim dosedanjim cenj. gostom najvljud-
neje sporočam, da sem prevzel od svojih staršev dobro znano, staro
gostilno pri „Krčonu“, LJUBLJANA, Trža-

Skrbel bom, da svoje cenj. goste zadovoljim in postrežem z najbolj-
šo kuhinjo in prvovrstnim vinom, katero točim po zelo nizkih cenah.

Se priporočam za obilen obisk in beležim z odličnim spoštovanjem

VIKTOR BIZJAK, gostilničar.

Singer šivalni
stroji

na celem svetu znani kot najboljši. — Podružnice
in zastopstva v vseh mestih.

LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 3.
Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. kat.

POZOR!

POZOR!

za novo ustanovljene industrije!

Ugodna cena za nakup sledečih parnih strojev in kotlov:

2 parna stroja

po 100 konjskih moči znamke „HOCK“.

3 parni kotli

znamke „HOCK“ in „TISCHBEIN“, 2 po
45 m², 1 90 m² kurilne ploskve (Heizfläche).

Vsi stroji in kotli so v obratu in v najboljšem stanju in se prodajo
le radi vpeljave celokupnega obrata na električni pogon. — Gornji
predmeti se lahko ogledajo do 20. oktobra 1923 v TOVARNI CE-
MENTA ZIDANI MOST. Cene po sporazumu!

Trgovina ženskih rut (robcev)

na debelo

Mars d. d.

poslovodja Ignjat Neusser, Zagreb

podaljšana hatzova

40 — 50.000 KOMADOV OBEL JENIH, ZDRAVIH IN RAVNIH

kostanjevih drogov,

11 m dolgih in z ne manj kot 13 cm premera na vrhu, KUPIMO. — Cen-
ponudbe z navedbo količine, termina dobave in cene franko vagon nakladal-
naja na naslov tvrdke: JOS. LORENZI nasl. Ljubljana. — Istotam
KUPUJEJO vedno zdravi, lepo merkantilno tesani TRAMLI. 627

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

premog iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah pre-
mogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska
podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake
vrste in vsakega izvora ter priporoča
posebno
I^a čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog, črni premog
in brokete.

Naslov:

Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/11.

Velika izbira najnovejših modelov in filc klobukov. Zalni klobuki vedno v zalogi
v modnem salonu

Jda Škof-Wanek, naslednice

Ljubljana Pod Tranco št. 2

Predelovanje in preoblikovanje damskih in moških klobukov.

Točna postrežba!

Priznana solidne cene!

Trgovaška banka d. d., Ljubljana

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Selenburgova ulica št. 1

(Kapital in rezerve Din 17.500.000.—)

izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavke: Trgovska.

Telefoni: 139, 140, 455.

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (me-
njalnica v Kolo-
dvorski ulici)